

**Nové nálezy kroupnatce čičorkového (*Isturgia arenacearia*)
(Lepidoptera: Geometridae) v severních Čechách**

**New records of the Sand Bordered Bloom (*Isturgia arenacearia*)
(Lepidoptera: Geometridae) in northern Bohemia**

Zbyněk HAVELDA

Alej 17. listopadu 1740, CZ-410 01 Roudnice nad Labem;
e-mail: zbynekhavelda@centrum.cz

Abstract. The paper summarizes published and new data on the occurrence of the Sand Bordered Bloom (*Isturgia arenacearia* (Denis & Schiffermüller, 1775)) in a part of northern Bohemia.

Key words: Lepidoptera, *Isturgia arenacearia*, northern Bohemia, Czech Republic, faunistics

Kroupnatec čičorkový (*Isturgia arenacearia* (Denis & Schiffermüller, 1775)) má západní hranici rozšíření v Polsku, České republice, Rakousku, Švýcarsku, Itálii a Francii (Hausmann et al. 2015, Müller 1996), nedávno byl nalezen i v saské části Krušných hor (Anonymus 2015). Na východě zasahuje až do Japonska (Atanasova et al. 2010). V některých zemích na východ od České republiky je tento druh považován za nebezpečného škůdce vojtěšky (Atanasova et al. 2010).

V České republice se vyskytuje zejména na jižní a střední Moravě (Nálezová databáze ochrany přírody), v Čechách byl dříve velmi vzácný, existují pouze dva publikované historické nálezy: Poděbrady (Sterneck 1929) a jeden přehlížený údaj z Valkeřic v severních Čechách z roku 1938 (Michel 1940). Od devadesátých let 20. století se tento motýl v Čechách šíří.

V Evropě se obvykle uvádí výskyt dvou generací. Sám jsem motýly viděl na konci května a začátku června, v červenci a znovu v srpnu (zcela čerstvý exemplář jsem ulovil ještě 31.VIII.). Motýly jsem nejčastěji nacházel na vojtěškových polích, jen někdy i v bývalých sadech a na polních cestách, vždy s porosty vojtěšky. Housenka se živí různými druhy čeledi bobovitých (Fabaceae), ale hlavní živnou rostlinou v oblasti bude zřejmě vojtěška (*Medicago sativa*).

První novodobé údaje ze severních Čech uvádějí Šumpich (2010) z Oleška a Duchek (2009) z Bystřan; oba nálezy pocházejí z roku 2008. V současné době expanze kroupnatce čičorkového pokračuje a lze jej nalézt na řadě nových míst, proto jsou v článku shrnuty literární údaje o výskytu druhu na části území severních Čech doplněné o nové údaje, které jsem získal.

Literární údaje

5251: Valkeřice (Algersdorf bei Bensen), 24.VII.1938, 1 ex., Nickel lgt. (Michel 1940). **5349:** Bystřany, 2.VII.2008, 1 ex. (Duchek 2009). **5549:** Hnojnice, Třtěnské stráně, 18.VIII.2012, 3 ex. (Šumpich et al. 2013); Hnojnice, národní přírodní památka Kamenná

slunce, 2011–2013 (Černý et al. 2014). **5551**: Oleško, 18.VII.2008 (Šumpich 2010). **5649**: Blšany, přírodní památka Blšanský chlum, 2009 (Čížek et al. 2010). **5650**: Evaň, Eváňská rokle, 10.VII.2010, 1 ex., 31.VII.2010, 1 ex.; Roudníček, údolí Podbrádeckého potoka, 31.VII.2010, 2 ex.; Vrbka, 8.VIII.2010, 1 ex. (vše Šumpich et al. 2013).

Nové údaje (vše Z. Havelda lgt. (observ.), det. et coll.)

5451: Zahofany, směr Encovany, stráně nad silnicí za železničním přejezdem, 25.V.2012, 2 ex. **5549**: Křesín, vojtěškové pole severně od obce, 16.VII.2015, 3 ex. **5551**: Oleško, okraj vojtěškového pole na jižním okraji obce, 12.VII.2010, 1 ex.; Rohatce, svažité pastviny (Na Horách) jz. od obce, travnatá plocha s vojtěškou, 20.VII.2010, 1 ex.; Roudnice nad Labem, sídliště na západním okraji města, travnaté plochy mezi panelovými domy, 31.VIII.2013, 1 ex.; Vědomice, stráně Na Kamenici a vojtěšková pole v okolí, 27.V.2012, 2 ex., 7.VII.2012, 1 ex., 21.VII.2012, 2 ex., 27.VII.2012, 1 ex., 28.VII.2012, 5 ex., 8.VI.2013, 1 ex., 6.VII.2013, 1 ex., 27.VII.2013, 1 ex. **5650**: Brníkov, vojtěškové pole v údolí Podbrádeckého potoka, 22.VIII.2015, 1 ex; Vrbka, 600 m jv. od obce, vojtěškové pole, 19.VII.2014, 20 ex. **5651**: Mnetěš, vojtěškové pole na jižním předpolí hory Říp, 20.VIII.2015, 7 ex.

LITERATURA

- ANONYMUS 2015: *Isturgia arenacearia*. In: *Bestimmungshilfe für die in Europa nachgewiesenen Schmetterlingsarten*. Online at: http://www.lepiforum.de/lepwiki.pl?Isturgia_Arenacearia (accessed 1 October 2015).
- ATANASOVA D. I., TOSHOVA T. B. & SUBCHEV M. A. 2010: Seasonal monitoring of the yellow alfalfa geometrid, *Isturgia arenacearia* (Denis and Schiffermuller, 1775) (Lepidoptera: Geometridae) by pheromone traps in three regions of Bulgaria. *Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica* **45**(2): 305–311.
- ČERNÝ J., ŽEMLIČKA M. & SPRUŽINA J. 2014: Inventarizační průzkumy motýlů v maloplošných chráněných územích v CHKO České středohoří v letech 2011–2013. *Listy Entomologického Klubu při Labských pískovcích* **14**: 23–26.
- ČÍŽEK O., ŠAMATA J. & MARHOUL P. 2009: *Plán péče o Přírodní památku Blšanský chlum (návrh na vyhlášení) na období 2011–2020*. Unpublished manuscript. Deposited in: Krajský úřad Ústeckého kraje, Ústí nad Labem, 103 pp. Online at: <http://www.usteckykraj-priroda.cz/plan-pece2> (accessed 1 October 2015).
- DUCHEK K. 2009: Motýli Teplicka (severní Čechy) – část I. (Lepidoptera of the Teplice region (northern Bohemia) – part I). *Sborník Oblastního Muzea v Mostě, Řada Přírodovědná* **31**: 61–84 (in Czech, English abstract).
- MACEK J., PROCHÁZKA J. & TRAXLER L. 2012: *Motýli a housenky střední Evropy. Noční motýli III. – píďalkovití*. Academia, Praha, 417 pp.
- MICHEL J. 1940: Bericht des Sudetendeutschen Entomologenbundes über die Jahre 1938 und 1939. *Entomologische Zeitschrift* **54**: 77–80, 81–84, 89–92.
- MÜLLER B. 1996: Geometroidea. Pp. 218–249. In: KARSHOLT O. & RAZOWSKI J. (eds): *The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist*. Apollo Book, Stenstrup, 228 pp.
- Nálezová databáze ochrany přírody: *Isturgia arenacearia*. *Nálezová databáze ochrany přírody*, http://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=31790 (accessed 1 October 2015).
- HAUSMANN A., MIRONOV V. & VIIDALEP J. 2015: Fauna Europaea: *Isturgia arenacearia*. In: KARSHOLT O. & NIEUKERKEN E. J. van (eds): *Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths*. Fauna Europaea version 2.6.2, <http://www.faunaeur.org> (accessed 28 October 2015).
- ŠUMPICH J. 2010: Motýli (Lepidoptera) bývalého vojenského prostoru u Oleška (Česká republika, Ústecký kraj). (Butterflies and moths (Lepidoptera) of the former military training area near Oleško (Czech Republic, Ústí Region)). *Klapalekiana* **46**: 69–130 (in Czech, English summary).
- ŠUMPICH J., ŽEMLIČKA M. & DVOŘÁK I. 2013: Příspěvek k fauně motýlů (Lepidoptera) severních Čech – I. (On the lepidopteran fauna (Lepidoptera) of northern Bohemia – I). *Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy* **31**: 67–168 (in Czech, English summary).

Obr. 1 / Fig. 1. *Isturgia arenacearia*, Vědomice, 27.VII.2013.

Obr. 2 / Fig. 2. *Isturgia arenacearia*, Křesín, 16.VII.2015.

Obr. 3 / Fig. 3. *Isturgia arenacearia*, Zahofany, 25.V.2012.

Obr. 4 / Fig. 4. *Isturgia arenacearia*, Mnetěš, 20.VIII.2015.